

Sygn. akt III AUa 9/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Sędziowie:	SSO Barbara Białecka SSO del. Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2018 r. w Szczecinie

sprawy F. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o umorzenie należności

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 23 października 2017 r. sygn. akt VI U 94/17

1. oddala apelację,
2. zasądza od F. J. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym i odstępuje od obciążenia ubezpieczonego tymi kosztami w pozostałym zakresie,
3. przyznaje radcy prawnemu P. F. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w S. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych powiększoną o kwotę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Barbara Białecka SSA Urszula Iwanowska SSO del. Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 9/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 listopada 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił F. J. umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od 08/2005 do 12/2005, od 06/2008 do 11/2008 w łącznej kwocie 6.959,43 zł, w tym z tytułu składek w wysokości 3.731,37 zł, odsetek liczonych na dzień 14 stycznia 2015 r. w wysokości 3.219,26 zł oraz kosztów upomnienia w wysokości 8,80 zł, a także na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 09/2005 do 12/2005, 06/2008, 07/2008, 10/2008 i 11/2008 w łącznej kwocie 2.462,12 zł, w tym z tytułu składek w wysokości 1.321,32 zł, odsetek liczonych na dzień 14 stycznia 2015 r. w wysokości 1.132,00 zł oraz kosztów upomnienia w wysokości 8,80 zł i na fundusz pracy za okres od 08/2005 do 12/2005, od 06/2008 do 11/2008 w łącznej kwocie 655,27 zł, w tym z tytułu składek w wysokości 359,34 zł, odsetek liczonych na dzień 14 stycznia 2015 r. w wysokości 295,93 zł wskazując, że warunkiem umorzenia należności jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji o ich umorzeniu, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą lub płatnik składek oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Organ rentowy podkreślił, że wnioskodawca nie spełnił warunku umorzenia należności, o którym mowa w art. 1 ust. 10 ustawy o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, albowiem w określonym terminie nie opłacił wymaganych należności niepodlegających umorzeniu.

W odwołaniu od powyższej decyzji F. J. podniósł, że w 2005 r. był zatrudniony w firmie (...), pracował w Norwegii i zakład opłacał składki.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych podtrzymał argumentację zaprezentowaną w treści zaskarżonej decyzji. Organ rentowy dodatkowo podkreślił, że podczas prowadzenia procedury dotyczącej zastosowania abolicji organ rentowy nie bada okoliczności dotyczących powstania zadłużenia.

Wyrokiem z dnia 23 października 2017 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie (punkt I), przyznał od Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Szczecinie na rzecz radcy prawnego P. F. kwotę 90 zł powiększoną o stawkę podatku VAT tytułem nieuiszczonej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu (punkt II) oraz odstąpił od obciążenia ubezpieczonego kosztami zastępstwa procesowego należnego organowi rentowemu (punkt III).

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W dniu 14 stycznia 2015 r. F. J. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniosek o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (tzw. ustawy abolicyjnej). W treści powyższego wniosku F. J. sprecyzował, że domaga się umorzenia całości zadłużenia za okres objęty ustawą, powstałego z tytułu nieopłacenia należności na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe do opłacenia, których był zobowiązany w związku z prowadzoną pozarolniczą działalnością gospodarczą. Jednocześnie wnioskodawca sprecyzował, że od dnia 1 grudnia 2008 r. nie prowadzi przedmiotowej działalności gospodarczej (zlikwidował działalność gospodarczą). W oparciu o dokumenty rozliczeniowe oraz dokonane przez płatnika wpłaty zaewidencjonowane w (...) organ rentowy dokonał rozliczenia konta i ustalił należności podlegające umorzeniu, jak również należności do zapłaty stanowiące warunek umorzenia. Organ rentowy ustalił, że płatnik posiada zadłużenie z tytułu składek na własne ubezpieczenia (jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą), w tym składek na ubezpieczenia społeczne za okres od 08/2005 do 12/2005, od 06/2008 do 11/2008 i 08/2011 w kwocie 3.978,85 zł plus koszty upomnienia w wysokości 8,80 zł, a także na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 09/2005 do 12/2005, 06/2008, 07/2008, 10/2008 i 11/2008, 08/2011 w łącznej kwocie 1.564,71 zł, plus koszty upomnienia w wysokości 8,80 zł i na fundusz pracy za okres od 08/2005 do 12/2005, od 06/2008 do 11/2008 i 08/2011 łącznej kwocie 381,64 zł. Organ rentowy ustalił, że z tych należności nie podlegają umorzeniu (gdyż nie mieszczą się w zakresie lat objętych abolicją) należności za 08/2011 w łącznej kwocie 2.386,76 zł

(na FUS 247,48 zł plus odsetki 97,00 zł plus koszty egzekucyjne 84,71 zł, na FUZ 243,39 zł plus odsetki 95,00 zł plus koszty egzekucyjny 18,40 zł, na FP 22,30 zł plus odsetki 9,00 zł).

Nadto organ rentowy ustalił, że płatnik posiada zaległości składowe na ubezpieczenie społeczne za innych ubezpieczonych (w części finansowanej przez płatnika i ubezpieczonych) za okres od 09/2008 do 11/2008 w łącznej kwocie 887,40 zł plus odsetki na dzień 14 stycznia 2015 r. 628,74 zł oraz na (...) za okres od 09/2008 do 11/2008 w łącznej kwocie 31,27 zł plus odsetki na dzień 14 stycznia 2015 r. 22,07 zł. Należności te również nie podlegają umorzeniu na podstawie ustawy abolicyjnej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., decyzją z dnia 14 września 2015 r. nr (...) określił, iż według stanu na dzień 14 stycznia 2015 r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od 08/2005 do 12/2005, od 06/2008 do 11/2008 w łącznej kwocie 6.959,43 zł, w tym z tytułu składek w wysokości 3.731,37 zł, odsetek liczonych na dzień 14 stycznia 2015 r. w wysokości 3.219,26 zł oraz kosztów upomnienia w wysokości 8,80 zł, a także na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 09/2005 do 12/2005, (...), (...), (...) i (...) w łącznej kwocie 2.462,12 zł, w tym z tytułu składek w wysokości 1.321,32 zł, odsetek liczonych na dzień 14 stycznia 2015 r. w wysokości 1.132,00 zł oraz kosztów upomnienia w wysokości 8,80 zł i na fundusz pracy za okres od 08/2005 do 12/2005, od 06/2008 do 11/2008 łącznej kwocie 655,27 zł, w tym z tytułu składek w wysokości 359,34 zł, odsetek liczonych na dzień 14 stycznia 2015 r. w wysokości 295,93 zł. W pkt. II decyzji wskazano, że warunkiem umorzenia wskazanych należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 r. nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442) oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 78, poz. 465 ze zm.). Zgodnie z art. 1 ust. 12 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. poz. 1551) w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, niepodlegające umorzeniu należności zostaną rozłożone na raty lub zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w art. 1 ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu.”. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że „wnioskodawca wniósł o umorzenie należności na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. (...). W toku postępowania wyjaśniającego ustalono, że na koncie dłużnika figurują należności, które będą podlegały umorzeniu na podstawie wyżej wymienionej ustawy i zostały wskazane w niniejszej decyzji oraz należności niepodlegające takiemu umorzeniu. Zgodnie z treścią art. 1 ust. 10 oraz 11 przedmiotowej ustawy, warunkiem umorzenia należności jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji o umorzeniu należności niepodlegających umorzeniu wraz z odsetkami za zwłokę, opłatą prolongacyjną, kosztami upomnienia, opłatami dodatkowymi oraz kosztami egzekucyjnymi naliczonymi przez dyrektora ZUS, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. W przypadku istnienia pozostałych wymagalnych należności niepodlegających umorzeniu na podstawie ustawy, o której mowa wyżej, podlegają one spłacie w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia należności. W związku z powyższym Zakład Ubezpieczeń Społecznych orzekł jak w sentencji decyzji.”. W dalszej części decyzji zamieszczono ponadto informację o tym, że w przypadku umorzenia składek, okres za który składki zostały umorzone nie będzie podlegał uwzględnieniu przy ustalaniu prawa i wysokości emerytur i rent oraz innych świadczeń.

Decyzja została doręczona ubezpieczonemu w dniu 15 września 2015 r. Ubezpieczony zapoznał się z decyzją warunkową.

W dniu 14 września 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. sporządził także odrębne pismo, adresowane do F. J., w którym wskazał, iż w nawiązaniu do wniosku z dnia 14 stycznia 2015 r. w sprawie umorzenia należności (...) przekazuje informację na temat należności do zapłaty stanowiących warunek umorzenia należności na podstawie wyżej cytowanej ustawy. Wyjaśnił, że według stanu na dzień 14 stycznia 2015 r. umorzeniu nie podlegają należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne FUS za okresy (...) (172,35 zł), (...) (379,83 zł), (...) (335,22 zł), (...)

(247,48 zł), na ubezpieczenie zdrowotne – FUZ za okres (...) (243,39 zł) oraz na (...) FGŚP za okresy (...) (1,63 zł), (...) (2,06 zł), (...) (27,58 zł), (...) (22,30 zł) oraz koszty egzekucyjne z tytułu prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Organ rentowy wyjaśnił, że wskazane zaległości należy uregulować wraz z należnymi odsetkami za zwłokę liczonymi do dnia zapłaty włącznie. W piśmie znalazło się także stwierdzenie, że „Zakład zawiadamia, że warunkiem umorzenia należności jest opłacenie wyżej wymienionych należności wraz z odsetkami należnymi do dnia wpłaty włącznie w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia lub opłacenie ich w ramach układu ratalnego zawartego w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia.”. W dalszej części pisma zamieszczono ponadto informację o tym, że w przypadku umorzenia składek, okres za który składki zostały umorzone nie będzie podlegał uwzględnieniu przy ustalaniu prawa i wysokości emerytur i rent oraz innych świadczeń.

Ubezpieczony otrzymał powyższe pismo wskazujące, jakie składki nie podlegają umorzeniu.

W dniu 18 października 2016 r. F. J. zapoznał się z aktami sprawy umorzenia należności i wniósł o wydanie decyzji ostatecznej.

Należności nie podlegające umorzeniu nie zostały spłacone, ani rozłożone na raty, jak również nie odroczone terminu ich płatności, w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, określającej warunki umorzenia, tj. do dnia 15 września 2016 r.

W okresie od 1 września 2005 r. do 29 października 2005 r. F. J. był zatrudniony w firmie (...) sp. z o.o. w S. na podstawie umowy zlecenia. W miesiącu październiku 2005 r. otrzymał wynagrodzenie z tego tytułu w kwocie brutto 791,98 zł. Zleceniodawca dokonał potrącenia z wynagrodzenia na ubezpieczenia społeczne w kwocie 148,18 zł, ubezpieczenia zdrowotne odliczone od podatku 49,90 zł. Warunkiem zatrudnienia było założenie działalności gospodarczej.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie przepisów prawa niżej powołanych Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że stan faktyczny w sprawie ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz w aktach organu rentowego mając na uwadze, że ich treść i forma nie budziły zastrzeżeń i wątpliwości uczestników postępowania, nie ujawniły się też takie okoliczności, które należałoby brać pod uwagę z urzędu, a które podważałyby wiarygodność tej kategorii dowodów i godziły w ich moc dowodową od strony materialnej czy formalnej. Prymat wiarygodności przyznał ten sąd także zeznaniom świadka M. C. i ubezpieczonemu, które były spójne, konsekwentne i zbieżne ze zgromadzoną w sprawie dokumentacją.

Na wstępie rozważań Sąd Okręgowy podkreślił, że organ rentowy, rozpatrując wniosek o umorzenie zaległości z tytułu składek był ściśle związany przepisami ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą (Dz. U. poz. 1551; powoływana dalej jako: ustawa abolicyjna). Zgodnie z art. 1 ust. 1 tej ustawy na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121):

1. która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2. innej niż wymieniona w pkt. 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego

lub komornika sądowego. Zgodnie zaś z art. 1 ust. 6 tej ustawy umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 jest zgodnie z ust. 10 art. 1 ustawy, nieposiadanie na dzień wydania decyzji o ich umorzeniu, należności niepodlegających umorzeniu. Zatem należności niepodlegające umorzeniu na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej są wymagalne i podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia, w którym wydana decyzja stała się ostateczna. Jednocześnie w ust. 12 wskazano, że w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8 (tj. decyzji określającej warunki umorzenia), niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu. Z kolei, zgodnie z art. 1 ust. 11 ustawy, niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa w ust. 10, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8.

Sąd Okręgowy podkreślił, że z wymienionych powyżej przepisów wynika jednoznacznie, iż w decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, tj. decyzji określającej warunki umorzenia, powinny zostać określone nie tylko kwoty należności z tytułu nieopłaconych składek i innych należności wymienionych w ust. 1 i 6, podlegające umorzeniu, ale również warunki umorzenia, o których mowa w przepisach ust. 10-12 art. 1 ustawy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych obowiązany jest w decyzji z art. 1 ust. 8 warunki te określić, tzn. skonkretyzować poprzez podanie kwot niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, FP, FGŚP i (...) za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do których opłacenia jest obowiązany wnioskodawca, wraz z wszelkimi kosztami dodatkowymi wymienionymi w ustawie oraz poprzez wskazanie terminu, w jakim należności te podlegają spłacie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 grudnia 2014 r., III AUa 671/14).

Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że w realiach rozpoznawanej sprawy bezsporna jest okoliczność, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych w decyzji warunkowej z dnia 14 września 2015 r. nie określił wysokości składek niepodlegających umorzeniu. Jednocześnie jednak doręczył płatnikowi dodatkowo pismo z tego samego dnia, w którym wyraźnie wskazał, że takie należności figurują na koncie wnioskodawcy, jaka jest ich wysokość oraz że warunkiem umorzenia należności podlegających umorzeniu jest spłata tych nie podlegających umorzeniu. Wnioskodawca – co potwierdził w swoich zeznaniach – przedmiotowe pismo ZUS otrzymał, miał zatem świadomość, że takie należności istnieją. Wobec powyższego w okolicznościach niniejszej sprawy przyjąć należało, że organ rentowy niewątpliwie wywiązał się ze swoich obowiązków.

Dalej Sąd Okręgowy podniósł, że w rozpoznawanej sprawie bezspornym jest, iż ubezpieczony w przewidzianym terminie nie uregulował należności niepodlegających umorzeniu z tytułu składek figurujących na jego koncie. Zaś nieopłacone należności niepodlegające umorzeniu, stanowią negatywną przesłankę do umorzenia nieopłaconych składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Odnosnie należności, do których zapłaty został zobowiązany płatnik sąd meriti zwrócił uwagę, że z dokumentacji znajdującej się w aktach rentowych wynika, iż organ rentowy prawidłowo określił te należności. Po wpłynięciu wniosku płatnika o zastosowanie ustawy abolicyjnej organ rentowy w oparciu o dokumenty rozliczeniowe oraz dokonane przez płatnika wpłaty zaewidencjonowane w (...) dokonał rozliczenia konta i ustalił należności podlegające umorzeniu, jak również należności do zapłaty stanowiące warunek umorzenia. Ustalenia organu rentowego w tym zakresie zostały szczegółowo przedstawione w ustaleniach faktycznych dokonanych przez sąd pierwszej instancji, a przedstawionych wyżej.

Nadto Sąd Okręgowy podkreślił, że wnioskodawca doskonale zdawał sobie sprawę, iż posiada zaległości, które nie podlegają umorzeniu oraz znał ich wysokość, wynikało to bowiem wprost z pisma ZUS z dnia 14 września 2015 r., z którym płatnik – jak sam przyznał – zapoznał się. Jeżeli płatnik nie zgadzał się z wyliczeniem ZUS w tym zakresie powinien przed upływem określonych decyzją warunkową 12 miesięcy na opłacenie składek, w sposób nie budzący wątpliwości wyjaśnić, czy faktycznie wskazane przez ZUS należności, które musi uregulować istnieją. Tymczasem wnioskodawca nie podjął żadnych konkretnych działań, aby wyjaśnić swoje ewentualne wątpliwości co do określonych przez ZUS należności nie podlegających umorzeniu, których opłacenie warunkowało możliwość zastosowania ustawy abolicyjnej. Co istotne w dniu 18 października 2016 r. ubezpieczony stawił się w ZUS i zapoznał się z aktami sprawy, nie wniósł jednak żadnych zastrzeżeń odnośnie poczynionych przez ZUS ustaleń. Zważyć przy tym należy, że obowiązki związane z opłacaniem składek i ustalaniem ich wysokości leżą nie tylko po stronie organu ubezpieczeniowego, ale także i przede wszystkim po stronie płatników składek, którzy przede wszystkim mają obowiązek ich opłacania terminowo i w prawidłowej wysokości. W przypadku, gdy u płatnika powstaną jednak zaległości w opłacaniu należności i podjął on działania w celu uzyskania nadzwyczajnego zwolnienia się z tego obowiązku poprzez uzyskanie umorzenia składek w oderwaniu od jego sytuacji materialnej i możliwości płatniczych, tak jak tu w związku z ustawą abolicyjną, to tym bardziej powinien zadbać o spełnienie wszystkich warunków pozwalających na umorzenie.

Tym samym, w ocenie Sądu Okręgowego, należało jednoznacznie przyjąć, że płatnik składek nie zakwestionował skutecznie stanowiska ZUS, a zaskarżoną w sprawie odmowną decyzję organu rentowego należało uznać za odpowiadającą prawu i stanowi faktycznemu. Przy czym sąd ten podkreślił, że trudna sytuacja finansowa ubezpieczonego, którego podstawowym źródłem dochodu jest zasiłek z (...), nie czyni odwołania zasadnym. Sąd ten wyjaśnił, bowiem że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie stosuje się art. 5 k.c. - zasad współżycia społecznego (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: wyrok z dnia 19 czerwca 1986 r., II URN 96/86, Służba (...) 1987 nr 3; wyrok z dnia 29 października 1997 r., II UKN 311/97, OSNAP 1998/15/465; wyrok z dnia 26 maja 1999 r., II UKN 669/98, OSNAP 2000/15/597 - notka; wyrok z dnia 12 stycznia 2000 r., II UKN 293/99, OSNAP 2001/9/321 – notka; postanowienie z dnia 26 maja 1999 r., II UKN 670/98, niepublikowane). Do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się art. 5 k.c. Przepisy z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa publicznego nie mogą być modyfikowane lub zastępowane przez zasady współżycia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2008 r., I UK 294/07, LEX nr 465971). Niewątpliwie sytuacja płatnika jest trudna, ale tak jak już wyżej podniesiono w ustawie abolicyjnej przewidziano długi – dwunastomiesięczny termin na zapłatę należności niepodlegających umorzeniu, bądź na złożenie wniosku o rozłożenie należności na raty. Wnioskodawca nie podjął w tym terminie żadnych czynności, które zmierzałyby do spełnienia warunków określonych w ustawie, pozwalających na umorzenie należności składkowych.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie płatnika nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż brak jest podstaw do umorzenia jego zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne za okres wskazany w zaskarżonej decyzji wobec, czego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Następnie sąd wskazał, że o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu orzekł na podstawie § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 15 ust. 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. poz. 1715) w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia odwołania. Sąd przyznał zatem i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa kasy Sądu Okręgowego w Szczecinie na rzecz radcy prawnego P. F. kwotę 90 zł powiększoną o stawkę podatku VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej płatnikowi przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

Ponadto sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że odstępując od obciążenia ubezpieczonego kosztami zastępstwa procesowego miał na uwadze treść art. 102 k.p.c., zgodnie z którym, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Kodeks nie

konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, LEX nr 7366). Zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974 r., II CZ 223/73, LEX nr 7379). Do wypadków szczególnie uzasadnionych w rozumieniu art. 102 k.p.c. można także zaliczyć sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 września 1973 r., I CZ 122/73, OSNC 1974/98). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. W niniejszej sprawie uwzględniając sytuację materialną wnioskodawcy, Sąd odstąpił od obciążania ubezpieczonego kosztami procesu.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w zakresie pkt I oddalającego odwołanie nie zgodził się F. J., który działając przez pełnomocnika w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej poprzez przyjęcie, że nie jest konieczne dokładne określenie w decyzji określającej warunki umorzenia kwot podlegających zapłacie przez ubezpieczonego w sytuacji, gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu prowadzi do odmiennego wniosku.

W związku z powyższym apelujący wniósł o:

- zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez uwzględnienie odwołania i orzeczenie co do meritum

ewentualnie

- uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

- oraz o przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika skarżącego kosztów nieopłaconej przez nikogo ani w całości ani w części pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podkreślił, że ustawa abolicyjna przewiduje swoistą dwustopniowość w rozpoznawaniu wniosku ubezpieczonego o abolicję - reguluje bowiem dwa postępowania prowadzone przez ZUS, z których każde kończy się wydaniem merytorycznej decyzji. Najpierw ZUS winien prowadzić postępowanie w sprawie określenia warunków umorzenia należności, a następnie, po uprawomocnieniu się pierwszej decyzji (warunkowej) - postępowanie w sprawie umorzenia należności. Warunkiem umorzenia jest spełnienie przez ubezpieczonego warunków określonych w decyzji warunkowej - spłaty w terminie ustalonym w decyzji kwoty należności niepodlegających umorzeniu, która to kwota również winna zostać skonkretyzowana w tej decyzji. W braku spełnienia tych warunków ZUS musi wydać decyzję odmawiającą umorzenia. Zatem jak widać, aby w ogóle możliwe było wydanie decyzji w przedmiocie umorzenia lub odmowy umorzenia zaległości z tytułu składek, najpierw winna zostać wydana decyzja warunkowa, określająca warunki umorzenia oraz ustalająca kwoty zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne i fundusz pracy łącznie z odsetkami, które abolicji nie podlegają.

W związku z powyższym skarżący zwrócił uwagę, że poprzedzająca zaskarżoną decyzję, decyzja wydana w dniu 14 września 2017 r. nie zawierała określonych w § 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej obligatoryjnych elementów, tj. określenia obok warunków umorzenia także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6 ustawy (należności niepodlegające umorzeniu) z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych. W decyzji powyższej wskazano tylko ogólnikowo, że warunkiem umorzenia należności jest uiszczenie w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji należności niepodlegających umorzeniu. Zdaniem skarżącego brak wskazania w decyzji warunkowej koniecznego elementu jakim jest ustalenie kwoty z tytułu składek niepodlegających umorzeniu pozbawiło wnioskodawcę możliwości zaskarżenia tej decyzji w powyższym zakresie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 grudnia 2014 r., III AUa 671/14, LEX nr 1621046; wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 29 lutego 2016 r., VI U 1429/15, Portal orzeczeń Sądu Okręgowego w Bydgoszczy).

Wskazane powyżej okoliczności w ocenie apelującego uzasadniają wniosek, że zaskarżona decyzja jest wadliwa w całości. Skoro bowiem termin do zaskarżenia decyzji warunkowej nie rozpoczął biegu, decyzja odmawiająca umorzenia zaległości tytułu składek była przedwczesna. Niezasadne było ustalenie, że ubezpieczony nie spełnił w terminie warunku wskazanego w przepisie art. 1 ust. 13 pkt. 2 ustawy, skoro warunku tego nie skonkretyzowano w decyzji warunkowej.

Ponadto apelujący wskazał, że nawet gdyby przyjąć, iż otrzymał w jakiejś formie, która jednakże nie była zgodna z wymogami Kodeksu postępowania administracyjnego, informację w zakresie kwot, co do których zobligowany jest do opłacenia, nie pozwoliłoby mu to na skuteczne zaskarżenie decyzji, z uwagi na to, iż nie otrzymała ona przewidzianej prawem formy. Brak zatem w tej sytuacji było substratu zaskarżenia. Zdaniem skarżącego decyzja odmawiająca umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne została wydana nieprawidłowo, albowiem nie zastosowano przewidzianego dla niej w ustawie abolicyjnej odpowiedniego dwuetapowego trybu. Z tego też względu nieprawidłowo został w sprawie wydany wyrok przez sąd pierwszej instancji.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wskazując, że organ w całości podziela stanowisko sądu pierwszej instancji oraz argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Organ podkreślił, że bezzasadne jest twierdzenie o wadliwym przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, bowiem jak słusznie podkreślił Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, w oparciu o dokumenty rozliczeniowe oraz dokonane przez płatnika wpłaty zaewidencjonowane w (...) organ rozliczył konto płatnika i ustalił, że apelujący posiadał zadłużenie z tytułu składek na własne ubezpieczenia, w tym składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne i na fundusz pracy za okresy i w wysokości szczegółowo określonych w ustaleniach faktycznych sądu pierwszej instancji. Nadto sąd ten ustalił, że z tych należności nie podlegały umorzeniu należności za (...) w łącznej kwocie 2.386,76 zł (na FUS 247,48 zł plus odsetki 97,00 zł plus koszty egzekucyjne 84,71 zł, na FUZ 243,39 zł plus odsetki 95,00 zł plus koszty egzekucyjne 18,40 zł, na FP 22,30 zł plus odsetki 9,00 zł). Wobec powyższego nie wiadomo o jakiej wadliwości wspomina pełnomocnik ubezpieczonego i jakie zauważa braki w decyzji warunkowej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił nadto, że w swojej decyzji z dnia 14 września 2015 r. nr (...) określił wyraźnie jakie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne będą podlegały umorzeniu wskazując, że warunkiem umorzenia tych należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Jednocześnie organ podniósł, że abstrahując od tego, iż to płatnik składek ma dbać o to, aby dokonywać terminowych wpłat tak, aby nie powstało zadłużenie, strona ma zawsze możliwość wglądu do akt, zapoznaniu się z materiałem dowodowym sprawy, wystąpieniem o rozliczenie konta, czy też uzyskaniem informacji od pracowników organu rentowego, co do zasad postępowania w sytuacji skierowania wniosku o umorzenie należności w oparciu o abolicje.

W niniejszym postępowaniu ubezpieczony nie spełnił warunków dających podstawę do umorzenia zadłużenia, co spowodowało, iż decyzja odmawiająca umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne była zasadna.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Stąd też, Sąd Apelacyjny uznał ustalenia sądu pierwszej instancji i przyjął jako własne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania. Sąd Apelacyjny uznał także prawidłowość zastosowania prawa materialnego, w związku z czym poparł rozważania Sądu Okręgowego w zakresie przyjętych przez niego podstaw prawnych orzeczenia.

W pierwszej kolejności trzeba podkreślić, że zakres postępowania sądowego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznacza treść zaskarżonej decyzji. Sąd ubezpieczeń społecznych rozpoznając sprawę może orzekać w takim zakresie, jaki wynika z treści zaskarżonej decyzji. W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego sąd pierwszej instancji kontroluje jej zgodność z prawem, a sąd drugiej instancji – prawidłowość rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji w odniesieniu do stanu rzeczy (faktycznego i prawnego) istniejącego w chwili wydania przez organ rentowy decyzji. O zasadności rozstrzygnięcia organu decydują zatem zawsze okoliczności istniejące w chwili wydania decyzji, natomiast postępowanie sądowe ma charakter odwoławczy, sprawdzający i weryfikujący. W niniejszej sprawie dana kwestia nabiera zasadniczego znaczenia, ponieważ ubezpieczony w uzasadnieniu apelacji merytorycznie odnosi się do decyzji z dnia 14 września 2015 r., podczas gdy decyzja ta w przedmiocie warunków do umorzenia należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek, jest prawomocna. To sprawia, że wbrew twierdzeniom ubezpieczonego, nie ma obecnie możliwości jej podważenia i ustalenia, że została ona wydana niezgodnie z prawem lub sprzecznie ze stanem faktycznym. Fakt ten uniemożliwia sądom obu instancji ustosunkowanie do zarzutu nieprawidłowości decyzji organu rentowego z dnia 14 września 2015 r.

Przedmiotem kontroli, zarówno przed Sądem Okręgowym, jak i przed Sądem Apelacyjnym jest jedynie decyzja z dnia 30 listopada 2016 r. odmawiająca umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne za określone w decyzji okresy. W tym zakresie apelujący podniósł, że wskazana decyzja nie zawierała określonych w § 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej obligatoryjnych elementów, tj. określenia kwot należności.

Powyższe stwierdzenie, w ramach ustaleń, jakie można było poczynić w tej konkretnej sprawie jest nieuzasadnione. Materiał znajdujący się w aktach organu rentowego w żadnym razie nie pozwala na aprobatę stwierdzenia, że wnioskodawca nie wiedział jaki zakres należności nie podlegających umorzeniu powinien spłacić w terminie 12 miesięcy od wydania opisanej decyzji warunkowej. W aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych znajduje się sporządzona w dacie wydania decyzji dotyczącej warunków umorzeni, tj. 14 września 2015 r., informacja dotycząca stanu należności z tytułu składek nie podlegających umorzeniu, a w sprawie bezspornym jest, że pismo to organ doręczył ubezpieczonemu.

Bezsporne jest także, że skarżący nie kwestionował sposobu wyliczenia należności przedstawionego w piśmie z dnia 14 września 2015 r., w żaden sposób nie ustosunkował się do jego treści, ani też do decyzji z dnia 14 września 2015 r. Wobec istnienia w aktach organu rentowego powyższych dokumentów stawianie zarzutu, że skarżący nie wiedział jakie należności powinien spłacić dla zachowania warunków umorzenia należności składkowych podlegających umorzeniu, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie znajduje uzasadnienia.

Apelujący na poparcie swoich twierdzeń odwołuje się m. in. do treści wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 grudnia 2014 r., III AUa 671/14. Jednakże umknęło jego uwadze, że stan faktyczny badany przez wskazany Sąd zasadniczo różni się od okoliczności niniejszej sprawy. Postępowanie przed Sądem Apelacyjny w Gdańsku dotyczyło sytuacji, kiedy organ nie dokonał żadnych wyliczeń odnośnie stanu należności z tytułu składek nie podlegających umorzeniu. Uczynił to dopiero w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji. Sąd odwoławczy zwraca uwagę, że w praktyce rozpoznawania spraw z odwołań od decyzji odmawiających umorzenia należności na gruncie ustawy abolicyjnej rozróżnić można szereg różnych stanów faktycznych. Są przypadki, kiedy dłużnicy podejmują spłatę zobowiązań, chcąc zmieścić się w terminie, jednakże na skutek błędnego przekonania czy to co do wysokości zobowiązania, czy to co do sposobu rozliczenia dokonywanych wpłat, mimo upływu terminu spłaty cała należność nie zostaje zaspokojona. Niekiedy zaś dłużnicy wykazują aktywność występując o wskazanie należności nie podlegających umorzeniu i organ rentowy takie zestawienie przedstawia o ile nawet nie przedstawił go wcześniej. Stąd wniosek, że okoliczności każdej sprawy różnią się. Odnośnie zaś sprawy F. J. wątpliwości budzić nie mogło, że wnioskodawca w 12-sto miesięcznym terminie zakreślonym do spłaty nie dokonał jakiegokolwiek spłaty mimo świadomości wysokości należności niepodlegających umorzeniu. Ubezpieczony pozostawał całkowicie bierny, nie podejmował żadnych starań o spłatę kwoty zadłużenia nie podlegającego umorzeniu. W tym kontekście przypomnieć trzeba, że ustawa abolicyjna miała na celu pomoc dłużnikom, ale na określonych w niej warunkach. Z założenia więc to dłużnik winien wykazać się miarą należytej staranności przy wypełnieniu warunków koniecznych do zastosowania dobrodziejstwa ustawy.

W odpowiedzi na zarzuty apelującego wyjaśnienia wymaga, że ustawa abolicyjna skierowana była do osób, które popadły w latach 1999-2009 w spiralę zadłużenia, która uniemożliwiła im spłatę zobowiązań składkowych. Jak słusznie zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 8 marca 2016 r., III AUa 1693/15 (LEX nr 2012837) z jednej strony ustawa stworzyła warunki do wyjścia dłużników z sytuacji obiektywnie krytycznej jaką jest nierzadko kolosalne zadłużenie cały czas powiększające się o zobowiązania akcesoryjne. Z drugiej zaś odbywa się to kosztem rezygnacji ze składek należnych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, co finalnie będzie miało wpływ na wysokość świadczeń z ubezpieczenia społecznego czy nawet samo prawo do świadczeń. Skala skutków ustawy zarówno dla samego budżetu, stabilności ubezpieczeń jak i dla samych ubezpieczonych jest bardzo szeroka. Stąd też incydentalność ustawy wyrażała się w stosunkowo krótkim okresie obowiązywania jej skutków. Ustawa wchodząc w życie z dniem 15 stycznia 2013 r. przewidywała 24-miesięczny termin do składania opartych na jej przepisach wniosków o umorzenie należności. Uwzględniając określony w art. 1 ust. 11, 12-sto miesięczny termin do spłacenia należności nie podlegających umorzeniu od uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, z początkiem br. następuje sukcesywne wygaszanie możliwości umarzania składek na podstawie ustawy.

W praktyce postępowania wszczęte przez płatników składek, którzy po wejściu w życie złożyli wnioski o zastosowanie względem nich ustawowej abolicji, a następnie podjęli rzeczywiste działania w celu skorzystania z ustawy, tj. ustalili wysokość koniecznych zobowiązań i je uregulowali, są zakończone z pozytywnym skutkiem.

Akceptacja argumentacji ubezpieczonego prowadziłaby do niczym nieuzasadnionego uprzywilejowania tych płatników, którzy dość swobodnie traktowali swą powinność w zakresie terminowej spłaty zobowiązań nie podlegających umorzeniu, a następnie zaskarżyli decyzję odmawiającą umorzenia należności. W praktyce bowiem uzyskali by oni kolejny 12-sto miesięczny termin do spłaty koniecznych zobowiązań.

Odnosnie zaś zarzutu przedawnienia składek, które nie podlegają umorzeniu, podniesionego przez pełnomocnika ubezpieczonego w toku rozprawy apelacyjnej wyjaśnić należy, że składki, które nie podlegają umorzeniu dotyczyły okresu od września 2008 r. do sierpnia 2011 r. W tym czasie, zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, obowiązywał 10-letni bieg terminu przedawnienia tych należności. Zaś ten 10-letni bieg terminu przedawnienia - stosownie do treści art. 1 ust. 15 ustawy abolicyjnej - uległ zawieszeniu od dnia złożenia wniosku o umorzenie do dnia uprawomocnienia się decyzji w przedmiocie odmowy umorzenia składek.

Przechodząc kolejno do stawianego przez pełnomocnika ubezpieczonego zarzutu naruszenia art. 5 k.c., wskazać należy, że Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wielokrotnie wyjaśniał, że do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się ani art. 5 k.c., ani art. 8 k.p. Przepisy te mają charakter przepisów prawa publicznego. Rygorizm prawa publicznego nie może być łagodzony konstrukcją nadużycia prawa podmiotowego przewidzianą w art. 5 k.c. lub w art. 8 k.p. Zarzut ten (nadużycia prawa podmiotowego, albo czynienia ze swego prawa podmiotowego użytku niezgodnego z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa) w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych musiałby być odniesiony do czynności organu rentowego, który - wydając decyzję - nie korzysta ze swoich praw podmiotowych (regulowanych prawem prywatnym - Kodeksem cywilnym lub Kodeksem pracy), lecz realizuje ustawowe kompetencje organu władzy publicznej. Z tych przyczyn zarzut naruszenia art. 5 k.c. jest niezasadny. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych art. 5 k.c. nie ma zastosowania, zaś materialnoprawną podstawą zobowiązań ubezpieczeniowych mogą być tylko przepisy prawa, a nie zasady współżycia społecznego (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: wyrok z 19 czerwca 1986 r., II URN 96/86, Służba (...) 1987, nr 3; wyrok z dnia 29 października 1997 r., II UKN 311/97, OSNP 1998/15/465; wyrok z dnia 26 maja 1999 r., II UKN 669/98, OSNP 2000/15/597 - notka; wyrok z dnia 12 stycznia 2000 r., II UKN 293/99, OSNP 2001/9/321 - notka; postanowienie z dnia 26 maja 1999 r., II UKN 670/98, LEX nr 1632246).

Mając to wszystko na względzie Sąd Odwoławczy nie podzielił zarzutów apelującego i na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił w całości.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego dla pełnomocnika wyznaczonego dla ubezpieczonego z urzędu Sąd Apelacyjny oparł o treść § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z dnia 18 października 2016 r.).

Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że w rozpoznawanej sprawie, z uwagi na przyjęcie szczególnie uzasadnionego wypadku istniały podstawy do nie obciążenia ubezpieczonego obowiązkiem ponoszenia kosztów zastępstwa procesowego w całości, a jedynie w stawce minimalnej, tj. 240 zł (art. 102 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265). Niewątpliwie sytuacja majątkowa ubezpieczonego nie jest korzystna. Jednakże, jak zostało wykazane w toku postępowania, odwołanie ubezpieczonego okazało się nieuzasadnione. Mimo to odwołujący zdecydował się na oddanie sporu pod ocenę Sądu Apelacyjnego. Nawet, jeżeli wyniku sprawy nie mógł przewidzieć, to powinien liczyć się z możliwością przegrania procesu i związaną z tym koniecznością uiszczenia na rzecz przeciwnika procesowego niezbędnych wydatków, które ten poniósł w związku z uczestnictwem w sporze.

SSA Barbara Białecka SSA Urszula Iwanowska del. SSO Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk